

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ"
для студентів спеціальності
8.03050501 "Управління персоналом
та економіка праці"
денної форми навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ, 2013

Затверджено на засіданні кафедри управління персоналом та економіки праці.

Протокол № 9 від 18.03.2013 р.

Укладачі: Назарова Г. В.

Іванова О. Ю.

P58   Робоча програма навчальної дисципліни "Методологія наукових досліджень" для студентів спеціальності 8.03050501 "Управління персоналом та економіка праці" денної форми навчання / укл. Г. В. Назарова, О. Ю. Іванова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 36 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни, її зміст за модулями й темами, плани лекцій, практичних і семінарських занять, матеріали для закріплення та контролю знань (завдання для самостійної роботи), а також критерії оцінювання знань студентів.

Рекомендовано для студентів спеціальності 8.03050501 "Управління персоналом та економіка праці".

Вступ

Сучасне соціально-економічне становище України обумовлює необхідність формування науково обґрунтованих напрямів підвищення конкурентоспроможності. Динамічність економічних умов господарювання, зростання обсягів наукової і науково-технічної інформації створює передумови для підготовки висококваліфікованих спеціалістів, здатних до самостійної творчої роботи, впровадження у виробництво наукомістких технологій і пристосування до умов ринкових відносин. Сучасний висококваліфікований економіст повинен володіти глибокими знаннями та конструктивним мисленням. Щоб стати ним, необхідно досконало володіти методологією наукових досліджень і вмінням практично їх застосувати.

Якщо практичний досвід майбутні спеціалісти набувають у процесі навчальної та виробничої практики, а також безпосередньо на виробництві чи у невиробничих організаціях, то навички науково-дослідної роботи вони повинні отримати у вищих навчальних закладах. Отже, наукова підготовка студентів і магістрів зокрема – одне з важливих завдань навчання.

Навчальна дисципліна "Методологія наукових досліджень" передбачає формування культури та навичок проведення досліджень, упровадження їх результатів у практику діяльності організацій.

Метою навчальної дисципліни є формування знань з методології, теорії методу і процесу, психології, методичного забезпечення науково-дослідної діяльності, на студентському рівні, на етапах аспірантських досліджень.

Завдання навчальної дисципліни: теоретична підготовка з питань сутності понять і категорій методологій наукових досліджень; організації процесу наукового дослідження; застосування теоретичних та емпіричних методів дослідження; методик дослідження, їх змісту і принципів розробки; розробки етапів та форм процесу наукового дослідження; організації науково-дослідної роботи магістрів; специфіки наукового пізнання; змісту та структури процесу наукового дослідження; оформлення результатів наукових досліджень та впровадження їх у практику; визначення економічної ефективності наукових досліджень.

Предметом навчальної дисципліни є система загальних принципів і підходів наукового пізнання, методи, технології пізнання, що

пов'язані з науковою та практичною професійною діяльністю в галузі економіки.

Структура навчальної дисципліни наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Структура навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна: підготовка магістр	Галузь знань, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 5, у тому числі: змістовних модулів – 2, самостійна робота; індивідуальне науково- дослідне завдання	Шифр та назва галузі знань: 0305 "Економіка та підприємництво"	Вибіркова. Рік підготовки: 1 (5). Семестр: 1 (9)
Кількість годин за змістовними модулями: модуль 1 – 44 години; модуль 2 – 136 годин. Всього – 180 годин	Шифр та назва спеціальності: 8.03050501 "Управління персоналом і економіка праці"	Лекції (теоретична підготовка) – 34 години. Практичні (семінарські) заняття – 18 годин. Поточні консультації – 10 годин. Самостійна робота – 118 годин
Кількість тижнів викладання навчальної дисципліни: 17. Кількість годин на тиждень: 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Вид контролю: підсумковий модульний контроль

Програма навчальної дисципліни передбачає проведення лекцій, семінарських і практичних занять, а також здійснення студентами самостійної роботи.

Вид контролю – підсумковий модульний контроль.

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

Необхідною навчальною базою дисципліни є засвоєння знань та навичок у галузі загальної економічної теорії, макроекономіки,

мікроекономіки, психології, соціології, вищої математики, основ наукових досліджень тощо.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчальної дисципліни є самостійна робота студентів під керівництвом викладачів, а також самостійна робота з економічною літературою, законодавчими і нормативними актами з питань менеджменту, спеціальною інформаційно-аналітичною та методичною літературою, виконання індивідуальних практичних завдань. З метою активізації та інтенсифікації роботи студентів при вивченні навчальної дисципліни розв'язуються задачі, використовуються практичні господарські ситуації, здійснюється тестовий контроль.

У результаті засвоєння навчальної дисципліни у студентів мають бути сформовані такі складові компетентностей згідно з Національною рамкою кваліфікацій, які подані у табл. 2.

Таблиця 2

Компетентності, набуті у результаті навчання відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр"

Знання	Уміння	Комунікація	Автономність і відповідальність
1	2	3	4
Критичне осмислення категоріального апарату наукових досліджень	Збирати та обробляти інформацію, необхідну для проведення наукових досліджень	Надання співробітникам інформації щодо наукових напрямів роботи	Відповідальність за якість наукових досліджень
Критичне осмислення принципів, методів і понять наукових досліджень	Застосовувати доцільні методи при проведенні наукових досліджень залежно від їх цілей	Здатність організувати наукові дослідження та донести їх результати до кінцевих адресатів	Відповідальність за подальший розвиток наукових досліджень
Критичне осмислення парадигми методології науки	Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійних дослідженнях	Донесення до зацікавлених осіб власні ідеї щодо наукового підходу до вирішення проблеми	Здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є самостійним та автономним

Закінчення табл. 2

1	2	3	4
Спеціалізовані концептуальні знання щодо структури наукового дослідження	Логічно побудувати наукове дослідження відповідно логіки та мети дослідження	Кваліфіковане донесення інформації щодо обраної проблеми	Відповідальність за результати наукового дослідження та можливості його впровадження в практичну діяльність
Критичне осмислення видів та форм науково-дослідної роботи	Проведення дослідницької діяльності	Використання інформації з різних підрозділів підприємств та комунікації із зовнішнім середовищем	Автономність проведення науково-дослідних робіт
Критичне осмислення вимог та структури публікації наукових результатів	Науково обґрунтовувати та структурувати отримані наукові положення	Навести до фахівців інформації, ідей, рішень щодо рішення завдань наукового дослідження	Відповідальність за реальність та своєчасність отриманих наукових результатів
Спеціалізовані концептуальні знання щодо оформлення результатів наукових досліджень	Визначити економічну ефективність наукових досліджень	Донесення до зацікавлених осіб результатів наукового дослідження за допомогою інтерактивних методів	Відповідальність за результативність та достовірність наукового дослідження

Спираючись на дані, наведені у табл. 2, у студентів мають бути сформовані безпосередньо такі компетентності:

особистісні:

здатність до самоаналізу;

толерантність, комунікативність та чемність;

ініціативність і відповідальність.

професійні:

здатність застосовувати теоретичні та емпіричні методи дослідження;

здатність до планування науково-дослідних робіт;

здатність організувати науково-дослідну роботу;
здатність до формування та обґрунтування наукових гіпотез;
здатність до оволодіння традиційними та сучасними інноваційними методами проведення досліджень;
здатність до оформлення результатів наукових досліджень та впровадження їх у практику;
здатність до інформаційного забезпечення процесу наукового дослідження;
здатність до наукового пізнання на основі системного, синергетичного підходів;
здатність до висвітлення наукових результатів, підготовки наукових публікацій;
здатність до визначення економічної ефективності наукових досліджень.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Перед початком вивчення дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з програмою дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання навчальної роботи.

Навчальний процес згідно з програмою навчальної дисципліни "Методологія наукових досліджень" здійснюється у таких формах: лекційні, семінарські та практичні заняття, виконання індивідуального завдання, самостійна робота студентів, контрольні заходи.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це відносно окремий самостійний блок навчальної дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками.

Структуру залікового кредиту наведено в табл. 3.

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин, відведених на			
	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Самостійна робота	Інд.- консультаційна робота
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи науки та наукової діяльності				
Тема 1. Наука і наукове мислення	2	1	8	0,5
Тема 2. Концептуальні основи наукового пізнання	4	1	8	0,5
Тема 3. Наукове дослідження та методика його виконання в економіці	4	2	12	1
Разом за модулем 1	10	4	28	2
Змістовний модуль 2. Технологія проведення наукових досліджень				
Тема 4. Технологія дослідницької роботи	4	2	12	1
Тема 5. Рівні та методи наукового дослідження	6	4	12	1
Тема 6. Організація науково-дослідної роботи магістрів	4	4	16	2
Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	4	2	12	2
Тема 8. Оформлення результатів наукових досліджень та їх упровадження у практику	6	2	18	2
Разом за модулем 2	24	14	90	8
Всього годин	34	18	118	10

Тематичний план складається з двох модулів, кожен з яких містить кілька навчальних елементів. Загальна трудомісткість навчальної дисципліни становить 5 кредитів або 180 годин.

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи науки та наукової діяльності

Тема 1. Наука і наукове мислення

Підходи до визначення науки. Предмет науки. Ознаки науки як специфічної діяльності. Основні функції науки: пізнавальна, розвиваюча, практично орієнтована. Завдання, що поставлені перед наукою. Наукознавство як вчення про загальні закономірності розвитку й функціонування науки як системи знань. Структура науки та її елементи. Класифікація науки. Основні наукові галузі. Періодизація розвитку науки. Революції у науці. Напрями сучасного розвитку науки. Підготовка наукових кадрів.

Поняття про наукові факти. Поняття наукової проблеми: визначення проблемної ситуації, постановка проблеми, класифікація проблем. Характеристика гіпотези та її сутність. Структура гіпотези. Види гіпотез. Етапи розробки гіпотези. Вимоги, що висуваються до формулювання наукових гіпотез. Загальна характеристика й визначення наукової теорії. Функції теорій. Класифікація наукових теорій. Структура наукових теорій. Принципи побудови теорій.

Тема 2. Концептуальні основи наукового пізнання

Відмінність наукового пізнання від звичайного, художнього та інших способів опанування реальної дійсності. Основні ознаки наукового пізнання. Дисциплінарний та міждисциплінарний аналіз науки. Специфіка філософсько-методологічного дослідження науки. Позитивізм –

неопозитивізм – постпозитивізм як світогляд і методологія наукового пізнання.

Передумови наукового мислення і діяльності. Експлікація поняття і теорій науки. Необхідні умови коректного наукового пояснення.

Пізнавальний статус наукових законів моделі розвитку науки. Демаркація від індивідуальних психологічних, колективістських умов.

Наукове і ненаукове знання. Форми ненаукового знання. Наука як соціокультурний феномен. Наукова картина світу і її еволюція. Різні моделі раціональності. Концептуальні і світоглядні засади наукового знання.

Поняття синергетики й евристики. Взаємозв'язок епістемології і соціальної філософії.

Тема 3. Наукове дослідження та методика його виконання в економіці

Поняття об'єкта та предмета наукового дослідження. Поняття про метод, методологію та рівні наукового дослідження. Змістовна і формалізована методологія. Види змістовної методології: філософська, загальнонаукова, конкретнонаукова.

Типологія методів наукового пізнання: філософські, загальнонаукові, загальнологічні, емпіричні та теоретичні.

Особливості наукового дослідження в області економіки.

Змістовний модуль 2. Технологія проведення наукових досліджень

Тема 4. Технологія дослідницької роботи

Основні етапи наукового дослідження і логіка їх пізнавального пошуку. Виявлення, формування і постановка наукової проблеми як однієї з форм наукового знання. Практичні та теоретичні причини, що зумовлюють постановку проблеми. Сутність, характер і шляхи вирішення наукової проблеми.

Виявлення і нагромадження фактів дійсності – важливий етап у науковому дослідженні. Поняття про факти дійсності, їх види та зміст. Відмінність між фактом-подією та науковим фактом. Логіка виявлення фактів дійсності, їх пояснення та узагальнення.

Формування та обґрунтування наукових гіпотез як процес поглиблення наукового дослідження. Види гіпотез та їх роль у дослідженні явищ і процесів реальної дійсності. Значення гіпотез у прогнозуванні розвитку матеріального та духовного світу.

Формування наукової теорії – основний етап у процесі наукового дослідження. Поняття наукової теорії, її сутності та структури. Ознаки і функції наукової теорії. Роль теорії у формуванні та розвитку знань, науки, наукової картини світу. Наука як особливий вид духовного виробництва, пізнавальної діяльності вчених.

Тема 5. Рівні та методи наукового дослідження

Рівні наукового дослідження: емпіричний і теоретичний, їх відмінність за предметом, методами і формами наукового знання.

Поняття про емпіричні та теоретичні рівні наукового дослідження. Методи нагромадження емпіричного матеріалу та вираження його в різних формах емпіричного знання. Методи спостереження, вимірювання, опису, експерименту та їх роль у дослідженні.

Методи теоретичного узагальнення емпіричного матеріалу та вираження його в різних формах теоретичного знання. Загальнонаукові та загальнологічні методи наукового пізнання. Аналіз і синтез. Порівняння, абстрагування та узагальнення. Індукція, дедукція та аналогія. Моделювання і формалізація. Системний аналіз. Програмно-цільовий підхід. Комплексні дослідження.

Аксиоматичний і гіпотетико-дедуктивний методи. Порівняльний і структурно-функціональний методи. Логіко-математичний та імовірнісний методи. Історичний і логічний методи. Сходження від абстрактного до конкретного. Емпіричні методи дослідження у групі економічних наук. Ситуаційні методи, що використовуються у менеджменті та маркетингу. Методи порівнянь, групувань, табличних, графічних, балансових, індексних, ланцюгових підстановок. Теорія масового обслуговування.

Методи ділових ігор. Контент-аналіз. Діагностування. Матричний метод. Методи експертних оцінок. Методи перевірки результатів наукового дослідження.

Тема 6. Організація науково-дослідної роботи магістрів

Види та форми науково-дослідної роботи магістрів. Класифікація наукових досліджень. Теоретичні, експериментальні дослідження. Фундаментальні і прикладні дослідження. Пошукові, описові, причинно-наслідкові та прогностичні дослідження. Кабінетні і польові дослідження. Дослідження, які проводяться самостійно суб'єктом. Дослідження, що проводяться спеціалізованими дослідницькими фірмами. Дослідження, які проводяться спільно. Науково-дослідна робота (НДР) магістрантів у навчальний та у позанавчальний час.

Реферування літератури. Виконання магістерської роботи. Обґрунтування теми, розробка її змісту, проведення наукового дослідження, апробація результатів дослідження у практиці діяльності підприємств-об'єктів дослідження. Участь у розробці держбюджетної та госпдоговірної тематики кафедри. Участь у конкурсах наукових робіт магістрантів, науково-практичних конференціях. Складання наукової доповіді, наукової статті.

Планування науково-дослідної роботи магістрантом. Складання індивідуального плану роботи магістранта. Розробка календарного плану виконання випускної науково-кваліфікаційної роботи. Розробка плану впровадження результатів наукових досліджень.

Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

Інформаційний підхід у методології пізнання. Наукова інформація та її джерела. Поняття наукової інформації. Види та вимоги до наукових видань: автореферат, дисертації, препринт, збірник наукових праць, матеріали наукової конференції, тези доповідей наукової конференції, науково-популярне видання.

Технологія роботи з науковою літературою. Особливості збирання, обробки та інтерпретації інформації.

Тема 8. Оформлення результатів наукових досліджень та їх упровадження у практику

Систематизація результатів дослідження. Види систематизації результатів дослідження та їх зміст. Докази гіпотези, висновки та рекомендації, науковий експеримент, коригування попередніх пропозицій, літературний огляд дослідження. Викладення висновків та рекомендацій у формі реферату, наукової статті, тез доповіді, звіту про виконану науково-дослідну роботу, курсової, випускної магістерської роботи. Наукова стаття. Звіт про науково-дослідну роботу (НДР).

Упровадження результатів закінчених досліджень та розрахунок їх ефективності. Продукція наукових досліджень: теоретичні і науково-методологічні положення, методики, рекомендації. Кінцеві результати НДР, місце і форми їх застосування. Порядок упровадження результатів НДР у практику діяльності підприємств. Відповідальність за впровадження НДР. Здавання замовнику НДР. Упровадження завершених досліджень: дослідне випробування розроблених методик, рекомендацій, інструкцій, положень.

Ефективність результатів наукових досліджень та її критерії. Економічна, науково-технічна, соціальна ефективність.

4. Плани лекцій

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи науки та наукової діяльності

Тема 1. Наука і наукове мислення

- 1.1. Наука як система знань. Факт, гіпотеза, теорія, концепція.
- 1.2. Наукова гіпотеза: види, функції, етапи розвитку.
- 1.3. Методологія, метод, методика.
- 1.4. Класифікація наук.

Література: [1 – 24].

Тема 2. Концептуальні основи наукового пізнання

- 2.1. Сутність повсякденного й наукового пізнання.

- 2.2. Поняття про метод і методологію наукового пізнання.
- 2.3. Структура (рівні) методології пізнання.
- 2.4. Типологія методів наукового дослідження.
- 2.5. Принципи наукового пізнання.

Література: [1 – 8; 24].

Тема 3. Наукове дослідження та методика його виконання в економіці

- 3.1. Процес наукового дослідження та його характеристика
- 3.2. Поняття об'єкта та предмета наукового дослідження
- 3.3. Типологія методів наукового пізнання.
- 3.4. Особливості наукового дослідження в області економіки.

Література: [1 – 7; 10; 13; 24].

Змістовний модуль 2. Технологія проведення наукових досліджень

Тема 4. Технологія дослідницької роботи

- 4.1. Стадії та етапи науково-дослідного процесу.
- 4.2. Методика дослідження: зміст та принципи розробки.
- 4.3. Формування мети, проблеми наукового дослідження.
- 4.4. Формування гіпотези, методики і робочого плану дослідження.
- 4.5. Результати наукових досліджень.

Література: [1 – 7; 10 – 16; 20 – 24].

Тема 5. Рівні та методи наукового дослідження

- 5.1. Методика роботи з поняттями.
- 5.2. Загальнологічні методи досліджень.
- 5.3. Методи теоретичного дослідження.
- 5.4. Методи емпіричного дослідження.

Література: [1 – 6; 8; 12; 13; 24].

Тема 6. Організація науково-дослідної роботи магістрів

- 6.1. Поняття наукової діяльності, її види.
- 6.2. Форми організації науково-дослідної діяльності. Академія наук України.

6.3. Форми фінансування науково-дослідної діяльності. Гранти.

6.4. Технологія роботи над магістерською роботою.

Література: [1; 2; 6; 7; 13; 14; 17; 23].

Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

7.1. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.

7.2. Бібліографічна інформація.

7.3. Пошукові системи Інтернету.

7.4. Національна система науково-технічної інформації України.

Література: [1 – 24].

Тема 8. Оформлення результатів наукових досліджень та їх упровадження у практику

8.1. Форми подання результатів наукового дослідження.

8.2. Вимоги до наукової статті й наукової доповіді.

8.3. Упровадження результатів наукових досліджень.

8.4. Ефективність результатів наукових досліджень та її критерії.

Література: [1 – 7; 10; 12; 14; 21; 22].

5. Плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів.

Семінарські заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних кабінетах з однією академічною групою.

На кожному семінарському занятті (табл. 4) викладач оцінює підготовлені студентами виступи, активність у дискусії, уміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові оцінки за кожне семінарське заняття вносяться у відповідний журнал. Отримані студентом оцінки за окремі семінарські заняття враховуються при виставленні поточної модульної (практичний модульний контроль) оцінки з даної навчальної дисципліни.

Перелік тем семінарських занять

Тема	Програмні запитання	Кількість годин	Література
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи науки та наукової діяльності			
Тема 1. Наука і наукове мислення	Роль науки в сучасному світі. 1. Важливість науки у контексті забезпечення соціально-економічного розвитку України. 2. Етичні та професійні риси працівника науки. 3. Сучасні умови формування наукової культури. 4. Особливості наукового пізнання	0,5	[1; 2; 6; 7; 11 – 13; 15; 20; 22; 24]
Тема 3. Наукове дослідження та методика його виконання в економіці	Особливості наукових досліджень в економіці. 1. Класифікація наукових досліджень. 2. Система методів економічного дослідження. 3. Метод аналогії в бізнесі. 4. Методи математичної статистики у наукових дослідженнях. 5. Моделювання у наукових дослідженнях	2	[2 – 6; 10; 13; 17]
Змістовний модуль 2. Технологія проведення наукових досліджень			
Тема 4. Технологія дослідницької роботи	Технологія роботи з науковою літературою. 1. Етапи роботи з літературою в процесі наукового дослідження. Складання бібліографії. 2. Як правильно читати літературні джерела. 3. Запис прочитаного	1	[1 – 6; 9; 10; 13; 15; 17; 22]
Тема 6. Організація науково-дослідної роботи магістрів	Захист результатів магістерської роботи. 1. Основні особливості роботи над магістерською роботою порівняно з іншими видами науково-дослідницьких робіт 2. Підготовка до захисту магістерської роботи. 3. Захист магістерської роботи	1	[6; 10; 13; 17]

6. Плани практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння студентами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для розв'язання їх студентами на занятті.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. Оцінки, отримані студентом за окремі практичні заняття враховуються при виставленні поточної модульної (практичний модульний контроль) оцінки з навчальної дисципліни.

Перелік тем практичних занять з навчальної дисципліни наведено в табл. 5.

Таблиця 5

Перелік тем практичних занять

Тема	Програмні запитання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи науки та наукової діяльності			
Тема 1. Наука і наукове мислення	Оцінювальні тести та кросворди, щодо знання основних категорій науки. Створення структурної схеми понять науки. Формулювання гіпотези	0,5	[1; 2; 6; 7; 11 – 13; 15; 20; 22; 24]
Тема 2. Концептуальні основи наукового пізнання	Індивідуальне створення когнітивних схем наукового пізнання їх обговорення і презентація	1	[2 – 6; 10; 13; 17]

1	2	3	4
Змістовний модуль 2. Технологія проведення наукових досліджень			
Тема 4. Технологія дослідницької роботи	Формулювання теми, проблеми та цілей власного наукового дослідження	1	[1 – 6; 9; 10; 13; 15; 17; 22]
Тема 5. Рівні та методи наукового дослідження	Вправи на застосування різних методів пізнання. Аналіз наукової публікації, апробація навичок роботи з науковою літературою (журнальна стаття)	4	[1 – 6; 13; 17; 22; 24]
Тема 6. Організація науково-дослідної роботи магістрів	Розробка програми наукового дослідження. Обґрунтування методів дослідження	3	[6; 10; 13; 17]
Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	Методика роботи з поняттями (відпрацювання навичок роботи з визначеннями та складання класифікації)	2	[6; 10; 13; 17]
Тема 8. Оформлення результатів наукових досліджень та їх упровадження у практику	Складання заявки на грант. Форми подання результатів наукового дослідження, вимоги до написання наукової статті. Підготовка слайдів до наукової доповіді	2	[1; 3; 6; 11; 13; 16; 22; 24]

7. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студента над засвоєнням навчальної дисципліни є необхідним елементом ефективного формування компетентностей та включає вивчення і конспектування питань, що винесені на самостійне опрацювання, критичне осмислення основних термінів та понять за темами дисципліни, підготовка до доповідей, виступів на семінарських заняттях.

За кожною з тем передбачено вивчення теоретичних питань, що вимагає від студентів роботи не тільки над навчально-методичною літературою, а й над матеріалами періодичних видань та законодавчими і нормативними актами.

Мета самостійної роботи – відповідним комплексом заходів забезпечити регулярну і ефективну самостійну роботу студентів над вивченням дисципліни "Методологія наукових досліджень".

Самостійна робота студента може бути ефективною при наявності контролю з боку викладача. Зворотній зв'язок дозволяє викладачу своєчасно отримати інформацію про ступінь засвоєння студентами програмного матеріалу, допомагає отримати додатковий матеріал, який характеризує індивідуальні властивості кожного студента, що позитивно впливає на об'єктивність підсумкової оцінки знань студентів.

Основними формами організації контролю за самостійною роботою студентів є: поточний контроль знань студентів, модульний контроль знань, семестровий контроль, тестування, аналіз індивідуальних та групових завдань, розв'язування задач, аналіз графічного матеріалу, прослуховування реферативних виступів, обговорення окремих проблем, визначених самостійною роботою. Особливе значення для здійснення контролю за виконанням студентами самостійної роботи мають консультації.

Перелік питань для самостійного опрацювання

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи науки та наукової діяльності

Тема 1. Наука і наукове мислення

- 1.1. Специфіка наукового мислення.
- 1.2. Основні функції та завдання науки.
- 1.3. Характеристика етапів становлення науки.

Література: [1 – 24].

Тема 2. Концептуальні основи наукового пізнання

- 2.1. Процеси пізнання об'єктивної дійсності
- 2.2. Змістовна і формалізована методологія.

2.3. Види змістовної методології: філософська, загальнонаукова, конкретно-наукова.

Література: [1 – 8; 24].

Тема 3. Наукове дослідження та методика його виконання в економіці

3.1. Етапи наукового дослідження.

3.2. Відмінність між прикладною і науковою проблемою.

3.3. Співвідношення об'єкта та предмета дослідження.

3.4. Приклади наукових результатів зі сфери економіки.

Література: [1 – 7; 10; 13; 24].

Змістовний модуль 2. Технологія проведення наукових досліджень

Тема 4. Технологія дослідницької роботи

4.1. Сутність, характер і шляхи вирішення наукової проблеми.

4.2. Формування та обґрунтування наукових гіпотез.

4.3. Основні етапи роботи з літературними джерелами в рамках наукового дослідження.

4.4. Види записів, які необхідні під час роботи з науковою літературою.

Література: [1 – 7; 10 – 16; 20 – 24].

Тема 5. Рівні та методи наукового дослідження

5.1. Основні характеристики евристичних правил.

5.2. Порівняльний аналіз евристичних та аналітичних методів розв'язання задач.

5.3. Сутність процедур аналізу і синтезу; прийомів абстрагування і узагальнення.

5.4. Порівняльний аналіз дедуктивного і індуктивного висновків

5.5. Основні етапи організації експерименту.

Література: [1 – 6; 8; 12; 13; 24].

Тема 6. Організація науково-дослідної роботи магістрів

6.1. Форми організації наукових досліджень.

6.2. Структура магістерської дипломної роботи.

6.3. Правила оформлення літературних джерел.

6.4. Основні особливості роботи над магістерською роботою порівняно з іншими видами науково-дослідницьких робіт.

6.5. Комплекс заходів щодо планування робіт з підготовки до захисту магістерської роботи.

Література: [1; 2; 6; 7; 13; 14; 17; 23].

Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

7.1. Види бібліографічної інформації.

7.2. Організації, які входять до складу Національної системи науково-технічної інформації України.

7.3. Можливості і обмеження сучасних інформаційних технологій.

Література: [1 – 7; 15; 20 – 24].

Тема 8. Оформлення результатів наукових досліджень та їх упровадження у практику

8.1. Форми представлення результатів наукових досліджень.

8.2. Вимоги до структури наукових статей, встановлені вищою атестаційною комісією (ВАК) України.

8.3. Правила оформлення ілюстративного матеріалу (плакати, слайди).

8.4. Відмінність вимог до наукової доповіді та наукової статті.

8.5. Основні елементи наукового дослідження, які необхідно виявити в процесі структуризації наукової статті.

Література: [1 – 7; 10; 12; 14; 21; 22].

8. Контрольні запитання для самодіагностики

1. Дайте сутність визначення поняття методології науки.
2. Дайте сутність визначення поняття критерія.
3. Дайте сутність визначення поняттям гіпотези, теорії, наукової ідеї, а також дайте методи її генерування.
4. Дайте визначення класифікації наук.
5. Дайте технологію дослідження та її елементи.
6. Викладіть принципи розвитку наук.
7. Розкрийте сутність поняття "емпіричне дослідження".

8. Назвіть основні методи емпіричного дослідження.
9. Охарактеризуйте сутність методу спостереження. Назвіть вимоги до спостереження.
10. Назвіть етапи проведення спостереження.
11. Розкрийте сутність методу вимірювання.
12. Розкрийте сутність методу порівняння. Назвіть види порівняння.
13. Розкрийте сутність методу узагальнення.
14. Охарактеризуйте сутність методу експерименту.
15. Назвіть види експерименту.
16. У чому полягає особливість теоретичних методів наукового дослідження?
17. Дайте характеристику основних етапів проведення теоретичних досліджень.
18. Які серед загальнонаукових методів найчастіше використовуються на теоретичному рівні дослідження?
19. Охарактеризуйте такі теоретичні методи дослідження, як аналіз та синтез.
20. Поясніть сутність індуктивного та дедуктивного методів наукового дослідження.
21. У чому полягає зміст методів порівняння, формалізації та абстрагування?
22. Розкрийте особливості методу моделювання.
23. Дайте визначення сутності поняття "наукове видання".
24. Чим відрізняються науково-дослідні та джерелознавчі наукові видання?
25. Що відноситься до наукових неперіодичних видань.
26. Які ви знаєте види монографій?
27. Наведіть форми висвітлення підсумків наукової роботи.
28. Наведіть види рефератів.
29. Що відноситься до результатів винахідницької діяльності?
30. Де може відбуватися усна передача інформації про наукові результати?
31. Дайте визначення сутності наукової конференції, їх види.
32. Які ви знаєте форми участі в дискусії?
33. Що таке науково-дослідний процес?
34. Поясніть, що розуміють під науковим напрямом, проблемою, комплексною проблемою, темою, науковим питанням.

35. Наведіть стадії науково-дослідного процесу.
36. Охарактеризуйте окремі стадії науково-дослідного процесу.
37. Назвіть структурні елементи програми дослідження.
38. Дайте визначення об'єкта й предмета дослідження.
39. Назвіть загальні критерії обґрунтування теми наукового дослідження.
40. Охарактеризуйте етапи створення нової інформації.
41. Поясніть, що є планами наукового дослідження.
42. Охарактеризуйте безпосередні впливи на продуктивність діяльності науковця.
43. Поясніть, що включає системи елементів наукової організації праці.

9. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуально-консультативна робота з теоретичної частини навчальної дисципліни проводиться у вигляді:

- 1) індивідуальних консультацій (запитання – відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни);
- 2) групових консультацій (розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів і методик в аналізі та аудиті персоналу).

Індивідуально-консультативна робота з практичної частини навчальної дисципліни проводиться у вигляді:

- 1) індивідуальних консультацій (розгляд практичних завдань, стосовно яких виникли запитання, проблемних питань, що постали в ході виконання індивідуальних завдань);
- 2) групових консультацій (розгляд практичних ситуацій, завдань, які потребують колективного обговорення).

Індивідуально-консультативна робота для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу проводиться у вигляді:

- 1) індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань;
- 2) підготовки рефератів для виступу на науковому семінарі;
- 3) підготовки рефератів для виступу на науковій конференції.

10. Методики активізації процесу навчання

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування таких сучасних освітніх технологій (активних і інтерактивних форм навчання), як: проблемні лекції; робота в малих тупах; семінари-дискусії; кейс-метод.

Розподіл активних і інтерактивних форм навчання за темами навчальної дисципліни наведено в табл. 6.

Таблиця 6

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Назва теми	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи науки та наукової діяльності	
Тема 1. Наука і наукове мислення	Проблемна лекція з питання "Значущість науки в економічному зростанні", семінар-дискусія на тему "Роль науки в сучасному світі"
Тема 2. Концептуальні основи наукового пізнання	Міні лекція з питання "Роль наукового пізнання в сприянні розвитку економічної думки", робота в малих групах, метою якої є створення історичного генезису розвитку наукових революцій
Тема 3. Наукове дослідження та методика його виконання в економіці	Семінар-дискусія на тему "Особливості наукових досліджень в економіці", презентації щодо методики виконання наукових досліджень
Змістовний модуль 2. Технологія проведення наукових досліджень	
Тема 4. Технологія дослідницької роботи	Міні лекція з питання "Формулювання мети та завдань магістерської роботи"
Тема 5. Рівні та методи наукового дослідження	Проблемна лекція з питання "Методи наукових досліджень. Можливість їх застосування при написанні МДР"; робота в малих групах стосовно формування об'єкта, предмета та мети магістерської роботи

1	2
Тема 6. Організація науково-дослідної роботи магістрів	Семинар-дискусія на тему "Захист результатів магістерської роботи"; мозковий штурм щодо можливих нетрадиційних методів мотивування наукових досліджень
Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень	Проблемна лекція з питання "Пошук теоретичної та практичної інформації для здійснення наукових досліджень; кейс-метод з оформлення літературних джерел, формування виписки, реферату, бібліографії"
Тема 8. Оформлення результатів наукових досліджень та їх упровадження у практику	Міні-лекція щодо вимог і помилок при захисті магістерських робіт, презентація щодо особливостей створення презентації роботи; робота в малих групах при розгляді факторів, які впливають на ефективність наукових досліджень

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздаванням студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає запитання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Лекційне заняття, проведене у такий спосіб, пробуджує у студента активність та увагу при сприйнятті матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він одержав від викладача.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лекційні або практично-семинарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує

формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування. Після висвітлення проблеми (при використанні проблемних лекцій) або стислого викладання матеріалу (при використанні міні-лекцій) студентам пропонується об'єднуватися у групи по 5 – 6 осіб та презентувати наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу.

Презентації-виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, для демонстрації нових товарів і послуг. Однією з позитивних рис презентації та її переваг при використанні в навчальному процесі є обмін досвідом, який здобули студенти при роботі у певній малій групі.

Семінари-дискусії – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Мозкові атаки – це метод розв'язання невідкладних завдань за дуже обмежений час. Сутність його полягає в тому, щоб висловити якнайбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією – використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу.

11. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Система оцінювання результатів навчання студентів за навчальною дисципліною "Методологія наукових досліджень" включає поточний, модульний (відповідно визначеному змістовому модулю), та семестровий контроль результатів навчання, оцінювання результатів

практик і державну атестацію за певним освітньо-кваліфікаційним рівнем.

Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись кількома методами:

1. Оцінювання знань студента під час лекційних занять.
2. Поточне оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять.
3. Виконання завдань для самостійної роботи.
4. Проведення проміжного контролю.
5. Проведення підсумкового контролю.

Згідно з оцінюванням результатів навчання студентів за накопичувальною бальною системою при кредитно-модульній системі організації навчального процесу загальна оцінка у результаті вивчення дисципліни визначається як сума балів за результати успішності студента при поточному та модульному контролі. Перерозподіл балів здійснюється згідно з табл. 7.

Таблиця 7

Розподіл балів за різними видами контролю

Вид контролю знань	Максимальна кількість балів
Поточне оцінювання самостійної роботи:	
обов'язкові види самостійної роботи	13
вибіркові види самостійної роботи	7
Поточне оцінювання під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять	10
Проміжний тестовий контроль	10
Поточно-модульний контроль 1	20
Поточно-модульний контроль 2	40
Підсумковий модульний контроль	сума балів

Порядок поточного оцінювання рівня оволодіння студентами професійними компетентностями.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів.

Об'єктами поточного контролю є:

- а) систематичність, активність та результативність роботи протягом семестру над вивченням програмного матеріалу навчальної дисципліни: відвідування занять;
- б) виконання завдань для самостійного опрацювання;
- в) рівень виконання модульних завдань.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на семінарських і практичних заняттях.

Оцінювання знань студента під час лекційного модуля, семінарських і практичних занять (максимальна кількість балів 10) проводиться за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- 3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- 4) вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- 5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

При оцінюванні практичних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу).

Оцінювання знань студента під час виконання завдань для самостійної роботи проводиться за обов'язковими видами самостійної роботи (максимальна кількість балів 13) та вибілковими видами: участь у конференціях, написання наукових статей та інше (максимальна кількість балів 7).

Проміжний тестовий контроль. При проведенні проміжного контролю визначається рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни. Проміжний контроль проводиться у вигляді тестових завдань.

Тестові завдання охоплюють всі теми, які вивчаються в межах навчальної дисципліни "Методологія наукових досліджень" та згруповані за двома модулями.

Тестові завдання для проміжного тестового контролю обираються із загального переліку, за відповідними модулями.

Тестове завдання містить 18 запитань одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни.

Оцінювання знань студента під час проведення проміжного контролю здійснюється за 10-бальною шкалою.

Для оцінювання рівня відповідей студентів на тестові завдання використовуються такі критерії:

оцінка 10 балів – за 91 – 100 % правильних відповідей;

оцінка 9 балів – за 81 – 90 % правильних відповідей;

оцінка 8 балів – за 71 – 80 % правильних відповідей;

оцінка 7 балів – за 61 – 70 % правильних відповідей;

оцінка 6 балів – за 51 – 60 % правильних відповідей;

оцінка 5 балів – за 41 – 50 % правильних відповідей;

оцінка 4 бали – за 31 – 40 % правильних відповідей;

оцінка 3 бали – за 21 – 30 % правильних відповідей;

оцінка 2 бали – за 11 – 20 % правильних відповідей;

оцінка 1 бал – за 10 % правильних відповідей.

Поточно-модульний контроль проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний модуль і має на меті оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Таким чином, після вивчення тем 1 – 3 (модуль 1) студенти виконують завдання 1 поточного модульного контролю. Відповідно після вивчення тем 4 – 8 (модуль 2), виконується завдання 2.

Теоретична частина завдання модульного контролю містить теоретичне питання. Практична частина завдання модульного контролю складається з практичних завдань (ситуацій) різного ступеня складності (діагностичне, евристичне) та інших елементів практичної підготовки.

Зразок модульного завдання

Теоретична частина

1. Розкрити сутність категорії "наука" та її складових, ознаки науки.
2. Розкрити сутність та призначення морфологічного аналізу як методу наукових досліджень.

Практична частина

Діагностичне завдання.

Навести приклади оформлення списку літературних джерел: монографія (один автор), монографія (чотири автора), стаття з журналу, закон України.

Евристичне завдання.

Сформулювати мету, об'єкт, предмет дослідження за такою темою магістерської роботи: "Економічне обґрунтування альтернативних стратегій розвитку персоналу підприємства".

У зв'язку з нерівномірністю отриманих знань, навичок та умінь за змістовними модулями модульне завдання 1 оцінюється за 20-бальною шкалою, модульне завдання 2 оцінюється за 40-бальною шкалою.

Кожне завдання модульного контролю оцінюється окремо.

Загальна оцінка виводиться як зважена сума оцінок з коефіцієнтами: перше теоретичне питання – 0,15; друге теоретичне питання – 0,15; діагностичне завдання – 0,3; евристичне завдання – 0,4.

Теоретичне завдання оцінюється в 15 %, з яких:

7 % – за надання на теоретичну складову повних, обґрунтованих відповідей, які мають аналітично-логічну структуру з використанням необхідних знань, передбачених навчальною програмою.

4 % – за наведення прикладів застосування теоретичних знань.

4 % – за формулювання повного структурно логічного висновку стосовно розв'язання поставленого завдання.

Діагностичне завдання оцінюється в 30 %, з яких:

7 % – за дотримання типового алгоритму виконання завдання з використанням необхідних для цього знань та вмінь, передбачених навчальною програмою.

4 % – за використання відповідних нормативних актів у процесі оформлення літературних джерел та посилань на них.

15 % – за вирішення всіх складових завдання.

4 % – за формулювання структурно логічного висновку щодо результатів розв'язання завдання.

Евристичне завдання оцінюється в 40 %, з яких:

15 % – за надання на теоретичну складову завдання повних, обґрунтованих відповідей, які мають аналітично-логічну структуру з використанням необхідних знань, передбачених навчальною програмою.

20 % – за надання аргументованих, логічно побудованих пропозицій щодо практичного вирішення запропонованого завдання.

5 % бал – за формулювання повного структурно логічного висновку стосовно розв'язання поставленого завдання.

Підсумковий (семестровий) контроль знань студентів.

Семестровий контроль з навчальної дисципліни "Методологія наукових досліджень" складається у формі заліку – підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум 100 балів). Визначається як сума (проста) балів за результати успішності студента при поточному та модульному контролі. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Порядок та критерії оцінювання такі (табл. 8).

Таблиця 8

Підсумки складання заліку

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен, диференційований залік	Недиференційований залік
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії у визначений деканом термін.

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Афанасьєв А. О. Основи наукових досліджень : навч. посібн. / А. О. Афанасьєв, Є. В. Кузькін. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2005. – 96 с.
2. Дороніна М. С. Технологія соціально-економічних наукових досліджень (схеми і приклади) : навч. посібн. / М. С. Дороніна. – 3-тє вид., випр. і доп. – Х. : ВД "ИНЖЕК", 2007. – 120 с.
3. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібн. / О. В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2003. – 192 с.
4. Мочерний С. В. Методологія економічного дослідження / С. В. Мочерний. – Львів : Світ, 2001. – 416 с.
5. Пономаренко В. С. Аналіз даних у дослідження соціально-економічних систем / В. С. Пономаренко, Л. М. Малярець. – Х. : ВД "ИНЖЕК", 2009. – 432 с.
6. Пушкарь А. И. Основы научных исследований и организация научно-исследовательской деятельности" : учебн. пособ. / А. И. Пушкарь, Л. В. Потрашкова. – Х. : Изд. ИНЖЕК, 2006. – 289 с.

12.2. Додаткова

7. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень / М. Т. Білуха. – К. : АБУ, 2002. – 480 с.
8. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методологія наукового дослідження : учебн. пособ. / А. Я. Баскаков, Н. В. Туленков. – К. : МАУП, 2004. – 216 с.
9. Демківський А. В. Основи методології наукових досліджень [Текст] : навч. посібн. / А. В. Демківський, П. І. Безус. – К. : Акад. муніцип. упр., 2012. – 276 с.
10. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : навч. посібн. ; за ред. А. А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 2010. – 280 с.
11. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень / А. М. Єріна. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 212 с.

12. Клименюк О. В. Методологія та методи наукового дослідження: навч. посібн. / О. В. Клименюк. – К. : Міленіум, 2005. – 186 с.
13. Краус Н. М. Методологія та організація наукових досліджень [Текст] : навч.-метод. посібн. / Н. М. Краус ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка, каф. екон.теорії та регіон. економіки. – Полтава : Оріяна, 2012. – 180 с.
14. Лудченко А. А. Основы научных исследований : учебн. пособ. / А. А. Лудченко, Я. А. Лудченко, Т. А. Примак. – К. : "Знання", КОО, 2000. – 114 с.
15. Методологія наукових досліджень [Текст] : навч. посібн. / В. П. Волков, М. А. Подригало, О. П. Кравченко та ін. ; Харк. нац. автомоб.-дорож. ун-т та ін. – Луганськ : СНУ, 2009. – 351 с.
16. Методологические вопросы науковедения [Текст] : сборник научных трудов / [В. И. Оноприенко, Б. А. Малицкий, Л. В. Рыжко и др.]; ред. : В. И. Оноприенко ; Нац. акад. наук Украины, Центр исслед. науч.-техн. потенциала и истории науки им. Г. М. Доброва. – К. : УкрИНТЭИ, 2001. – 329 с.
17. Пушкар О. І. Основи наукових досліджень : конспект лекцій для студентів спеціальності 7.050109 усіх форм навчання / О. І. Пушкар, О. А. Єрмоленко. – Х. : Вид ХНЕУ, 2005. – 88 с.
18. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень : навч. посібн. / В. І. Романчиков. – К. : ІЗМН, 1997. – 248 с.
19. Рузавин Г. И. Методология научного исследования / Г. И. Рузавин. – М. : ЮНИТИ, 1999. – 317 с.
20. Стеченко Д. М. Методологія наукових досліджень [Текст] : підручник / Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Знання, 2007.
21. Фареник С. Логіка і методологія наукового дослідження / С. Фареник. – К. : Вид. УАДУ, 2000. – 340 с.
22. Чупріна Н. В. Методологія сучасних наукових досліджень [Текст] : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / Н. В. Чупріна ; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. – К. : КНУТД, 2009. – 246 с.
23. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідної діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – К. : Знання-прес, 2002. – 296 с.

24. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень [Текст] : навч. посібн. / В. Є. Юринець ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів : ЛНУ, 2011. – 179 с.

12.3. Ресурси мережі Інтернет

25. Все об управлении персоналом [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.hr-expert.net>.

26. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>; <http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua>.

27. Методологія науки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.inter-pedagogika.ru>.

28. Методологія науки – Fajr [Електронний ресурс]. – Режим доступу : sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific.

29. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

30. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nplu.kiev.ua>.

31. Сообщество профессионалов hr-portal [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.hr-portal.ru>.

32. Харківська державна наукова бібліотека ім. Короленка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://korolenko.kharkov.com>.

33. Центр исследований и статистики науки [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.csrs.ru/>.

Зміст

Вступ	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів	4
2. Тематичний план навчальної дисципліни	7
3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами	9
4. Плани лекцій	13
5. Плани семінарських занять	15
6. Плани практичних занять	17
7. Самостійна робота студентів	18
8. Контрольні запитання для самодіагностики	21
9. Індивідуально-консультативна робота	23
10. Методики активізації процесу навчання	24
11. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	26
12. Рекомендована література	32
12.1. Основна	32
12.2. Додаткова	32
12.3. Ресурси мережі Інтернет	34

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ"
для студентів спеціальності
8.03050501 "Управління персоналом
та економіка праці"
денної форми навчання**

Укладачі: **Назарова Галина Валентинівна**
Іванова Ольга Юріївна

Відповідальний за випуск **Назарова Г. В.**

Редактор **Бутенко В. О.**

Коректор **Мартовицька-Максимова В. А.**

План 2013 р. Поз. № 136.

Підп. до друку Формат 60 x 90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 2,25. Обл.-вид. арк. 2,81. Тираж прим. Зам. №

Видавець і виготівник — видавництво ХНЕУ, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

---

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*